Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (četvrto vijeće)

26. rujna 2013.*

„Prostor slobode, sigurnosti i pravde – Pravosudna suradnja u građanskim stvarima – Uredba (EZ) br. 44/2001 – Članak 34. stavci 3. i 4. – Priznanje sudske odluke donesene u drugoj državi članici – Situacija u kojoj je navedena odluka nepomirljiva s drugom odlukom koja je ranije donesena u istoj državi članici među istim strankama u sporu koji ima isti predmeti i isti povod“

U predmetu C-157/12,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Bundesgerichtshof (Njemačka), odlukom od 8. ožujka 2012., koju je Sud zaprimio 30. ožujka 2012., u postupku

Salzgitter Mannesmann Handel GmbH

protiv

SC Laminorul SA

SUD (četvrto vijeće),

u sastavu: L. Bay Larsen, predsjednik vijeća, J. Malenovský, U. Lõhmus, M. Safjan (izvjestitelj) i A. Prechal, suci,

nezavisni odvjetnik: N. Wahl,

tajnik: A. Impellizzeri, administratorica,

uzimajući u obzir pisani postupak i nakon rasprave održane 14. ožujka 2013.,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

— za Salzgitter Mannesmann Handel GmbH, C. von Carlowitz, O. Kranz, C. Müller i T. Rossbach, *Rechtsanwälte*,

— za njemačku vladu, J. Möller i T. Henze, kao i J. Kemper, u svojstvu agenata,

— za španjolsku vladu, S. Centeno Huerta, u svojstvu agenta,

— za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju S. Varone, *avvocato dello stato*,

— za rumunjsku vladu, R. Giurescu i A. Voicu, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: njemački

— za Europsku komisiju, W. Bogensberger i A.-M. Rouchaud-Joët, u svojstvu agenata,

saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 16. svibnja 2013.,

donosi sljedeću

Presudu

1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje članka 34. točke 4. Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2001., L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.).

2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Salzgitter Mannesmann Handel GmbH (u daljnjem tekstu: Salzgitter) i SC Laminorul SA (u daljnjem tekstu: Laminorul) povodom zahtjeva za izdavanje potvrde o izvršivosti u Njemačkoj odluke kojom je Salzgitteru naloženo plaćanje iznosa od 188 330 eura Laminorulu.

Pravni okvir

Uredba br. 44/2001

3 Uvodne izjave 2. i 15. do 17. Uredbe br. 44/2001 glase:

„(2) Određene razlike između nacionalnih propisa kojima su uređeni nadležnost i priznavanje sudskih odluka sprečavaju ispravno djelovanje unutarnjeg tržišta. Nužno je da države članice koje ova Uredba obvezuje usvoje propise za ujedinjavanje pravila o sukobu nadležnosti u građanskim i trgovačkim stvarima te za pojednostavljivanje formalnosti s ciljem brzog i jednostavnog priznavanja i izvršenja sudskih odluka.

[...]

(15) U interesu skladnog zadovoljavanja pravde potrebno je smanjiti mogućnost vođenja paralelnih postupaka i osigurati da u dvjema državama članicama ne budu donesene dvije nepomirljive presude. Mora postojati jasan i učinkovit mehanizam za rješavanje slučajeva litispendencije i povezanih postupaka [...].

(16) Uzajamno povjerenje u zadovoljavanje pravde unutar Zajednice opravdava da sudske odluke donesene u nekoj državi članici automatski budu priznate bez potrebe bilo kakvog postupka osim u slučajevima njihova osporavanja.

(17) Na temelju istog načela uzajamnog povjerenja, postupak kojim se postiže izvršivost sudske odluke iz jedne države članice u drugoj državi članici mora biti učinkovit i brz. S tim ciljem, izjava da je sudska odluka izvršiva zapravo mora biti izdana automatski, nakon formalnih provjera podnesene dokumentacije, pri čemu ne smije postojati bilo kakva mogućnost da se sud po službenoj dužnosti pozove na bilo koji od razloga za neizvršenje u skladu s ovom Uredbom."

4 Članak 32. navedene uredbe određuje:

„Za potrebe ove Uredbe, ‚sudska odluka' znači bilo kakvu sudsku odluku koju donese sud neke države članice, bez obzira na to kako se ta sudska odluka naziva [...]."

5 Članak 33. stavak 1. Uredbe Bruxelles I glasi kako slijedi:

„Sudska odluka donesena u nekoj državi članici priznaje se u drugoj državi članici bez potrebe za bilo kakvim posebnim postupkom."

6 Članak 34. točke 3. i 4. te uredbe glase kako slijedi:

„Sudska odluka se ne priznaje:

[...]

3. ako je nepomirljiva sa sudskom odlukom donesenom u sporu između istih stranaka u državi članici u kojoj se zahtijeva priznanje;

4. ako je nepomirljiva s prethodno donesenom sudskom odlukom u drugoj državi članici ili u trećoj zemlji, a radi se o istom predmetu između istih stranaka, pod uvjetom da prethodno donesena sudska odluka ispunjava uvjete potrebne za njezino priznavanje u državi članici u kojoj se zahtijeva priznavanje."

7 Prema članku 38. stavku 1. Uredbe br. 44/2001:

„Sudska odluka donesena u državi članici koja je i izvršiva u toj državi izvršava se u drugoj državi članici ako je, po zahtjevu bilo koje zainteresirane stranke, u njoj proglašena izvršivom."

8 Članak 41. te uredbe glasi kako slijedi:

„Sudska odluka proglašava se izvršivom odmah po dovršetku formalnosti [...], bez bilo kakvih provjera iz članaka 34. i 35. Stranka protiv koje se zahtijeva izvršenje sudske odluke u toj fazi postupka nema pravo davanja bilo kakvih primjedbi u vezi s predmetom."

9 U skladu s člankom 43. te uredbe:

„1. Obje strane mogu uložiti žalbu protiv sudske odluke o zahtjevu za proglašenje izvršivosti.

[...]

3. O žalbi se odlučuje u skladu s pravilima koja uređuju kontradiktorni postupak.

[...]"

10 Članak 45. navedene uredbe određuje:

„1. Sud pred kojim je uložen pravni lijek u skladu s odredbama članka 43. ili članka 44. odbija proglašenje izvršivosti ili ga povlači samo na temelju jednog od razloga iz članaka 34. i 35. [...]

2. Ni pod kakvim uvjetima nije dopušteno preispitivanje sudske odluke s obzirom na meritum."

11 U članku 46. stavku 1. te uredbe propisano je:

„Sud pred kojim je uložen pravni lijek u skladu s člancima 43. i 44. može, na zahtjev stranke protiv koje se zahtijeva izvršenje sudske odluke, zastati s postupkom ako je uložen redovni pravni lijek protiv sudske odluke u državi članici u kojoj je ona donesena, ili ako rok za njegovo podnošenje još nije protekao; u posljednjem slučaju sud može utvrditi rok za ulaganje tog pravnog lijeka."

Glavni postupak i prethodno pitanje

12 Iz odluke kojom se upućuje prethodno pitanje proizlazi da je Laminorul, sa sjedištem u Rumunjskoj, podnio pred Tribunalul Brăila (prvostupanjski sud u Braili, Rumunjska) tužbu protiv Salzgittera, sa sjedištem u Njemačkoj, radi isplate za dostavu proizvoda od željeza.

13 Salzgitter je istaknuo da ta tužba nije trebala biti usmjerena protiv njega, već protiv stvarnog suugovaratelja s Laminorulom, a to je Salzgitter Mannesmann Stahlhandel GmbH (prethodni naziv Salzgitter Stahlhandel GmbH). Iz tog je razloga Tribunalul Brăila odbio Laminorulov zahtjev presudom od 31. siječnja 2008., koja je postala pravomoćna (u daljnjem tekstu: prva presuda).

14 Nešto kasnije Laminorul je pred istim sudom podnio novu tužbu protiv Salzgittera koja se temeljila na istim činjenicama. Ta je tužba, međutim, dostavljena nekadašnjem pravnom zastupniku Salzgittera, čija je punomoć za zastupanje bila ograničena na postupak u kojem je donesena prva presuda, prema izjavama Salzgittera. Budući da se nitko nije pojavio na raspravi od 6. ožujka 2008. pred Tribunalul Brăila kao zastupnik Salzgittera, taj je sud donio presudu zbog ogluhe i naložio Salzgitteru plaćanje iznosa od 188 330 eura Laminorulu (u daljnjem tekstu: druga presuda).

15 Salzgitter je protiv druge presude podnio pravni lijek kojim je zatražio ukidanje presude zbog toga što nije bio pravilno pozvan na raspravu. Taj je prigovor odbačen odlukom od 8. svibnja 2008. iz razloga što je Salzgitter propustio platiti zahtijevane sudske pristojbe.

16 Landgericht Düsseldorf (regionalni sud u Düsseldorfu, Njemačka) proglasio je drugu presudu izvršivom u Njemačkoj 21. studenoga 2008. Salzgitter je protiv te odluke podnio žalbu Oberlandesgerichtu Düsseldorf (Viši regionalni sud u Düsseldorfu, Njemačka).

17 Istodobno je Salzgitter, s jedne strane, u Rumunjskoj podnio izvanredni pravni lijek za proglašenje ništavosti protiv druge presude kojim je ponovno isticao izostanak uredne dostave poziva. Taj je zahtjev proglašen nedopuštenim odlukom od 19. veljače 2009.

18 Salzgitter je, s druge strane, podnio novi prigovor zbog pravomoćnosti prve presude. Curtea de Apel Galați (Žalbeni sud u Galatiju, Rumunjska) presudom od 8. svibnja 2009. odbio je taj zahtjev zbog nepravovremenosti, a tu je odluku presudom od 13. studenoga 2009. potvrdio Înalta Curte de Casație și Justiție (Visoki kasacijski sud, Rumunjska).

19 Pravna sredstva u Rumunjskoj time su bila iscprljena, te je prekinuti postupak za izvršenje u Njemačkoj nastavljen. Oberlandesgericht Düsseldorf odlukom od 28. lipnja 2010. ocijenio je Salzgitterovu tužbu protiv rješenja Landgericht Düsseldorf neosnovanom. To je društvo stoga pred Bundesgerichtshofom (Savezni sud, Njemačka) podnijelo žalbu protiv te odluke.

20 U tim je okolnostima Bundesgerichtshof odlučio prekinuti postupak i postaviti Sudu sljedeće prethodno pitanje:

„Odnosi li se članak 34. stavak 4. [Uredbe br. 44/2001] i na nepomirljive odluke koje proizlaze iz iste države članice (države u kojoj je donesena presuda)?”

O prethodnom pitanju

21 Svojim pitanjem, sud koji je uputio zahtjev želi saznati treba li članak 34. stavak 4. Uredbe br. 44/2001 tumačiti na način da se odnosi i na nepomirljive odluke koje su donijeli sudovi iste države članice.

22 Kako bi se odgovorilo na ovo pitanje, članak 34. stavak 4. Uredbe br. 44/2001 treba tumačiti ne samo u odnosu na tekst te odredbe već i na sustav koji je tom uredbom uspostavljen i ciljeve kojima ona teži (vidjeti presudu od 6. rujna 2012., Trade Agency, C-619/10, t. 27.).

23 Što se tiče sustava koji je ovom uredbom uveden, treba primijetiti da razlozi za neizvršenje imaju strogo ograničenu ulogu u strukturi koja je ovom uredbom ustanovljena, koja stvara, kao što ističe nezavisni odvjetnik u točki 35. svojeg mišljenja, cjelovit sustav međunarodne sudske nadležnosti, te priznanja i izvršenja sudskih odluka.

24 Ponajprije, prilikom tumačenja smisla i sadržaja razloga za neizvršenje sudskih odluka koje potiču iz drugih država članica predviđenih Uredbom br. 44/2001 treba voditi računa o postojećoj vezi između, s jedne strane, navedenih razloga i, s druge strane, pravila koja se odnose na povezane postupke koja su predviđena tom uredbom, kojima je cilj, sukladno uvodnoj izjavi 15. navedene uredbe, smanjiti mogućnost vođenja paralelnih postupaka i osigurati da u dvjema državama ne budu donesene dvije nepomirljive odluke.

25 Nadalje, iz uvodne izjave 17. Uredbe br. 44/2001 proizlazi da se postupak kojim se postiže izvršivost u državi članici u kojoj se zahtijeva priznanje sudske odluke donesene u drugoj državi članici treba sastojati samo od formalne provjere dokumentacije za priznanje izvršivosti u državi članici u kojoj se ono traži.

26 Kao što proizlazi iz članka 41. Uredbe br. 44/2001, nadležna tijela države članice u kojoj se zahtijeva priznanje moraju nakon podnošenja zahtjeva iz članka 38. stavka 1. iste uredbe, u prvom dijelu postupka, samo provjeriti jesu li zadovoljene formalnosti za izdavanje potvrde kojom se proglašava izvršivost te odluke (vidjeti presudu Trade Agency, prethodno navedenu, t. 29.).

27 Sukladno članku 43. Uredbe br. 44/2001 protiv sudske odluke kojom se proglašava izvršivost odluke donesene u državi članici različitoj od one u kojoj se ono traži može se, u drugom dijelu postupka, podnijeti žalba. Razlozi za osporavanje na koje se može pozivati izričito su navedeni u člancima 34. i 35. Uredbe br. 44/2001, na koje upućuje članak 45. iste uredbe (vidjeti, u tom smislu, presudu Trade Agency, gore navedenu , t. 31.).

28 Taj popis je taksativne prirode i njegovi dijelovi zahtijevaju strogo tumačenje jer predstavljaju prepreku ostvarenju jednog od temeljnih ciljeva Uredbe br. 44/2001, koji je uspostavom jednostavnog i brzog postupka izvršenja olakšati slobodno kretanje presuda (vidjeti, u tom smislu, presude od 28. travnja 2009., Apostolides, C-420/07, Zb., str. I-3571., t. 55. i navedenu sudsku praksu, kao i od 13. listopada 2011., Prism Investments, C-139/10, Zb. str. I-9511., t. 33.).

29 Preciznije, što se tiče razloga za neizvršenje koji se temelji na nepomirljivosti dviju sudskih odluka, tekst članka 34. točke 4. Uredbe br. 44/2001, u vezi s pojmom „odluke” iz članka 32. iste uredbe, ukazuje na to da, kao što to ističe i nezavisni odvjetnik u točki 42. svojeg mišljenja, navedeni članak 34. točku 4. treba shvaćati u smislu da se „odluka [koju je donio sud jedne države članice] ne priznaje [...] ako je nepomirljiva s prethodno donesenom odlukom u drugoj državi članici ili u trećoj zemlji”.

30 Stoga se situacija koju predviđa članak 34. stavak 4. čini kao ona u kojoj dvije nepomirljive odluke potječu od dviju različitih država.

31 Ovo tumačenje podupire načelo uzajamnog povjerenja na kojem se temelji sustav priznanja i izvršenja odluka koje potječu iz drugih država članica, kakav je ustanovljen Uredbom br. 44/2001.

32 Naime, kao što proizlazi iz uvodnih izjava 16. i 17. te uredbe, taj sustav priznanja i izvršenja temelji se na uzajamnom povjerenju u zadovoljavanje pravde unutar Unije koje zahtijeva da su sudske odluke donesene u jednoj državi članici pravno priznate u drugoj državi članici, ali i da postupak kojim se postiže izvršivost tih odluka u potonjoj državi bude učinkovit i brz (vidjeti presudu Trade Agency, gore navedenu, t. 40.).

33 Dobro funkcioniranje toga sustava utemeljenog na povjerenju znači da sudovi države članice podrijetla ostaju nadležni za ocjenjivanje, u okviru pravnih sredstava koje je uspostavio pravni poredak te države članice, zakonitosti odluke koju treba izvršiti, pri čemu sudovi države članice u kojoj se priznanje traži tu nadležnost načelno nemaju, i da konačan rezultat provjere zakonitosti te odluke neće biti doveden u pitanje.

34 U tom kontekstu članak 46. stavak 1. Uredbe br. 44/2001 predviđa mogućnost zastajanja s postupkom pod uvjetom da je protiv strane odluke uložen ili može biti uložen redovni pravni lijek u državi članici podrijetla.

35 Naime, na pojedincu je da iscrpi pravna sredstva koja predviđa pravo države članice u kojoj se odvija postupak, što je uostalom Salzgitter pokušao učiniti u okviru glavnog postupka. Naprotiv, pojedinac se ne može pozvati na razloge za neizvršenje sudskih odluka donesenih u drugoj državi članici kako bi doveo u pitanje ishod tih postupaka.

36 Tumačenje članka 34. točke 4. te uredbe prema kojem se ta odredba odnosi i na sukobe između dviju sudskih odluka koje potječu iz iste države članice nespojivo je s načelom uzajamnog povjerenja koje se navodi u točki 31. ove presude. Takvo tumačenje naime omogućuje sudovima države članice u kojoj se izvršenje zahtijeva da vlastitu ocjenu nadomjeste onom sudova države članice podrijetla.

37 Naime, jednom kad sudska odluka postane pravomoćna u postupku u državi članici podrijetla, njezino neizvršenje zbog nepomirljivosti s drugom odlukom koja potječe iz iste države članice moglo bi se usporediti s preispitivanjem sudske odluke čije se izvršenje zahtijeva s obzirom na meritum, što je izričito isključeno člankom 45. stavkom 2. Uredbe br. 44/2001.

38 Takva mogućnost preispitivanja sudske odluke s obzirom na meritum predstavljala bi, *de facto*, dodatno pravno sredstvo protiv odluke koja je postala pravomoćna u državi članici podrijetla. U tom pogledu, nesporno je, kao što to ističe nezavisni odvjetnik u točki 31. svojeg mišljenja, da svrha razloga za neizvršenje predviđenih Uredbom br. 44/2001 nije stvaranje dodatnih pravnih sredstava protiv nacionalnih sudskih odluka koje su postale pravomoćne.

39 Konačno, treba istaknuti da, s obzirom na to da je popis razloga za neizvršenje taksativan, kao što proizlazi iz sudske prakse navedene u točki 28. ove presude, navedene razloge treba tumačiti strogo, i slijedom toga ne dopustiti, suprotno onomu što tvrde Salzgitter i njemačka vlada, tumačenje analogijom, prema kojemu bi također bile obuhvaćene odluke koje potječu iz iste države članice.

40 Uzimajući u obzir sva prethodna razmatranja, na prethodno pitanje treba odgovoriti da članak 34. stavak 4. Uredbe br. 44/2001 treba tumačiti na način da se ne odnosi na nepomirljive odluke koje su donijeli sudovi iste države članice.

Troškovi

41 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenoga, Sud (četvrto vijeće) odlučuje:

Članak 34. točku 4. Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o sudskoj nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima treba tumačiti na način da se ne odnosi na nepomirljive odluke koje su donijeli sudovi iste države članice.

Potpisi